

אלמה תניא – ולמה שנינו בבריתא, שמהה שנאמר בפרשת ערין (יקרא כט) ז'יה עקר היבר' יתור אותן ה' א' שביתת 'הבר' מלמד שرك מעיריך זכר ודאי חיב בערכו, ולא המעריך טומטום ואנדרוגינום.

מהרצת הגمرا: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי אכן לא נתמעט אלא אנדרוגינוס משום שנחשב כבריה, אבל המעריך טומטום חיב מספק בערך זכר נקבה, שמספק יש להערכו לחומרא בערך זכר.

הגמרא מקשה על רב חסדא מהמשך הבריתאי **הא שם**, שנינו בהמשך הבריתא שם, יבזיל היה לומר שהמעיריך טומטום ואנדרוגינוס אמם לא יהא חיב בערך איש, אבל יהא חיב בערך איש הפהות מעיר איש, כי מעירacha הוא לא נתמעט, פלמוד לוּפָר – מלמדנו הכתוב (שם כט ג) ז'יה ערך זכר גורו, ואם נקבה היא זיה ערך גורו, שמיתור תיבת זאמ' למדים שرك המעריך נקבה הוא יהא ערך אשה, ולא המעריך מומטום אנדרוגינוס, ומעהה קשה, אם כדברי רב חסדא שטומטום מציאתו ספק אם זכר או נקבה, מודיע מייתו הכתוב, הלא אצל הקב"ה אין ספיקות אם הוא זכר או נקבה, והיה ערך גורו, שמייתור תיבת זאמ' למדים שטומטום מביניהם, ואפשר להזכירם בקרובן, מושם שנהחשב כבריה, וזהו נקבה בריה, אבל המעריך טומטום מבואר שטומטום בבריה, שאף טומטום הHAMUT אלא אנדרוגינוס – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי אכן לא נתמעט אלא אנדרוגינוס משום שנחשב כבריה, אבל המעריך טומטום זכייב מספק בערך זכר.

דוחה הגمرا ומהרצת: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי אכן לא נתמעט אלא אנדרוגינוס משום שנחשב כבריה, אבל המעריך טומטום זכייב מספק בערך זכר.

הגמרא מקשה על רב חסדא מבריתא האמורה בעניין קרבן שלמים: **הא שם**, שנינו בבריתא, מהה שנאמר לגבי קרבן שלמים (יקרא ג) אם מן זבker הוא מקריב אם זבר אם נקבה תמים יקרובנו, למדים שאין מבאים לקרבן אלא זבר וראי או נקבה וראי, ולא טומטום ואנדרוגינום. ומהה קשה, אם כדברי רב חסדא שטומטום הוא זבר ספק נקבה, מודיע שנינו שמייתו הכתוב, הלא לקרבן שלמים זבר ספק נקבה, ומהנה נפש יכול להביעו, ואף אם לא היה ניתן להביעו, אלא מין מסוים, לא היה הכתוב ממעט טומטום, כי הרי אצל הקב"ה הדבר ידוע אם הוא זכר או נקבה, ובברחו סבורת הבריתא שטומטום נחשב כבריה, ולכן נתמעט שאי אפשר להביעו לקרבן, ולא כרב חסדא.

דוחה הגمرا ומהרצת: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי לא נתמעט אלא אנדרוגינוס שאין מבאים אותו לשלים משום שנחשב כבריה, אבל טומטום שהוא ספק זבר ספק נקבה אפשר להביעו ממה נפרק לקרבן שלמים.

הגמרא מקשה על רב חסדא מבריתא האמורה בעניין קרבן עלות בקר: **הא שם**, שנינו בבריתא, מהה שנאמר בעניין קרבן עללה הבאה מן הבקר (יקרא א) אם עללה זבר נקבה, ובשחווא – הכתובו אומר שדווקא זבר כשר עללה לא נקבה, ובשחווא – אם מן העזים לעלה זבר תמים יקריבנו למדים למתה – הא עללה זבר עולת צאן (שם א) ז' אם מן העזן זבר נון מן הפסבים או מן העזים לעלה זבר תמים יקריבנו, וכופול בקר תיבת זבר, שאין תלמוד לזר – שאין תיבת וז忿כת לממעט נקבה, כי כבר נתמעטה בעולת בקר, ובברחו מה תלמוד לזר – מה פ██וק זה בא למדונו, להוציא טומטום ואנדרוגינום שאינם כשרים לקרבן עללה, אלא רק זבר וראי. ומהה אם כדברי רב חסדא שטומטום נוחש בספק זבר ספק נקבה, מודיע הזכר הכתוב לממעט, הרי אצל הקב"ה הדבר ידוע אם הוא זכר או נקבה, ואם הוא נקבה הרוי נחשב נתמעט בעולת בקר. ובברחו סבורת הבריתא שטומטום נחשב כבריה, ולכן הזכר הכתוב לממעט שאין אפשר להביעו לקרבן.

דוחה הגمرا ומהרצת: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי אכן לא נתמעט אלא שאין מבאים אנדרוגינוס לעולה, שرك הוא נחשב כבריה, אבל טומטום שהוא ספק, לא הוצרק הכתוב לממעט.

הגמרא מקשה על רב חסדא מבריתא האמורה בעניין קרבן עופות: **הא שם**, שנינו בבריתא, קרבן עוף שהביאו מן הנעבר – עוף

שעבדו אותו בעבודה זרה, כגון שהשתחו לו, וכן **הטוקחה** – עוף שהוקעה לתקרובת עבודה זרה, ו**הארגן** – עוף שניתן לונה כתשלום לונות עמה, **זפחיד** – עוף שניתן במחיר כלב, **טומטום ואנדרוגינום**, ומלקו אותו במקדר, כיון שעופות אלו אינם ראויים להקרבה, לא הוועילה מליקתם לטהרת מידי נבליה, והרי הם בולין **טומטם בגיןים אבירות הכליה** – בשעה שהם בית הבליה של האדים האוכלים. **רבי אליעזר אמר**, עופות קדרים שהם טומטום **ואנדרוגינום** שנמלקה, אין **טומטם בגיןים אבירות הכליה**, ממש מיליקתן ומצויאתן מידי נבליה כאשר עופות קדרים שנמלקו, משום שסביר רבי אליעזר שעופות טומטום ואנדרוגינוס כשרין להקרבה, **שתייה רבי אליעזר אומר**, כל קל **תקום שאגאטר בתורה לשון יבר' ונקבה**, בגין בקרונות בהמה, **אתה מוציא** – ממעט טומטום **ואנדרוגינום מביביהם**, כיון שאינם לא זכר ולא נקבה, אלא כבריה, **ואולם בקרון העוז והואל ולא נאמר בו יבר ונקבה**, אין **אתה מוציא מומטום ואנדרוגינום מביניהם**, ואפשר להזכירם בקרון עוף מוכח. ומדברי חכמים שאמרו שטומטום פסול לקרבן עוף מוכח שטומטום הוא בריה, כי אם הוא ספק זבר ספק נקבה מודע לא תיעילו בו מליקה ממנה נפשך, שהרי בקרון עופות בין אם הוא זכר ובין אם נקבה הדקבן בשער.

דוחה הגمرا ומהרצת: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, ורק על עוף אנדרוגינוס שניינו שאין המילקה מטלחת מידי נבליה, משום שנחשב כבריה, ואינו כשר לקרבן, אבל טומטום שהוא ספק זבר ספק נקבה מטה נפה נפש, שהרי בקרון עוף מטה נפה נפש ומוועילה בו מליקה.

הגמרא מקשה על רב חסדא מבריתא האמורה בעניין קרבן קרבען: **הא שם**, שנינו בבריתא, מהה שנאמר לגבי קרבן שלמים (יקרא ג) אם מן זבker הוא מקריב אם זבר אם נקבה תמים יקרובנו, למדים שאין מבאים לקרבן אלא זבר וראי או נקבה וראי, ולא טומטום ואנדרוגינום. ומהה קשה, אם כדברי רב חסדא שטומטום הוא זבר ספק נקבה, מודיע שנינו יכול להביעו, ואף אם לא היה ניתן להביעו, אלא מין מסוים, לא היה הכתוב ממעט טומטום, כי הרי ניתן להביעו אלא מין מסוים, לא היה הכתוב ממעט טומטום, ובברחו סבורת הבריתא שטומטום נחשב כבריה, ולכן נתמעט שאין אפשר להביעו לקרבן, ולא כרב חסדא.

דוחה הגمرا ומהרצת: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי לא נתמעט אלא אנדרוגינוס שאין מבאים אותו לשלים משום שנחשב כבריה, אבל טומטום שהוא ספק נקבה אפשר להביעו ממה נפרק לקרבן שלמים.

הגמרא מῆקה על רב חסדא מבריתא האמורה בעניין קרבן עלות בקר: **הא שם**, שנינו בבריתא, מהה שנאמר בעניין קרבן עללה הבאה מן הבקר (יקרא א) אם עללה זבר נקבה, ובשחווא – הכתובו אומר שדווקא זבר כשר עללה לא נקבה, ובשחווא – אם מן העזים לעלה זבר תמים יקריבנו מן הפסבים או מן העזים לעלה זבר תמים יקריבנו, וכופול בקר תיבת זבר, שאין תלמוד לזר – שאין תיבת וז忿כת לממעט נקבה, כי כבר נתמעטה בעולת בקר, ובברחו מה תלמוד לזר – מה פ██וק זה בא למדונו, להוציא טומטום ואנדרוגינום שאינם כשרים לקרבן עללה, אלא רק זבר וראי. ומהה אם כדברי רב חסדא שטומטום נוחש בספק זבר ספק נקבה, מודיע הזכר הכתוב לממעט, הרי אצל הקב"ה הדבר ידוע אם הוא זכר או נקבה, ואם הוא נקבה הרוי נחשב נתמעט בעולת בקר. ובברחו סבורת הבריתא שטומטום נחשב כבריה, ולכן הזכר הכתוב לממעט שאין אפשר להביעו לקרבן.

דוחה הגمرا ומהרצת: **סמי מיבן טומטום** – הסר מבריתא זו את תיבת טומטום, כי אכן לא נתמעט אלא שאין מבאים אנדרוגינוס לעולה, שرك הוא נחשב כבריה, אבל טומטום שהוא ספק, לא הוצרק הכתוב לממעט.

הגמרא מῆקה על רב חסדא מבריתא האמורה בעניין קרבן עופות: **הא שם**, שנינו בבריתא, קרבן עוף שהביאו מן הנעבר – עוף

השער ביאור למסת' בכורות ליום שני עמ' א

¹⁷ מיעטו הכתבו.
¹⁸ מוסיפה הגמרא ומחזקת את הראייה; ¹⁹ **רבי תימא** – ואם תאמר שנדחה
הראייה מביריתא זו, ונאמר ²⁰ **ספִי מֵבָן טוֹמְטּוֹת** – הסר מדברי רבי
שמעון את תיבת 'טומטום', ונמצא שלא נחלקו לגבי טומטום,
שלדעתם כולם הוא ספק זכר ספק נקבה. אי אפשר לומר לנו כי, שהרי אם
נאמר שרבי שמעון אמר את דיןו רק לגבי אנדרוגינוס, נמצא כי ²² **רבי**
²³ **شمואל** בון יהודת היינו רבען – שדברי רבי שמעון טועים לדברי
חכמים, שהרי שניהם אמרו שאנדרוגינוס נחשב כבריה, ואילו
²⁴ טומטום לדעתם כולם הוא ספק זכר ספק נקבה, ובמה נחלקו. ²⁵ **אלא**
²⁶ לאו – אלא וראי טומטום **איבא בינייהו** – המחלוקת ביןיהם היא
ל לגבי דין הטומטום, ²⁷ **תנן קפא סבר** – חכמים החולקים רק
באנדרוגינוס ולא בטומטום סברות ²⁸ **אין קדושה חלה עליו**
²⁹ **אנדרוגינוס** – רק על אנדרוגינוס לא חלה קדושת כבריה, כי הוא
כבירה, ³⁰ **אל טומטום ספיקא הוא** – ספק זכר ספק נקבה הוא,
³¹ **וקדוש מספקא** – ומספק דין בו לחומרה להחישבו כבוד שחלה
³² עליו קדושת כבריה. **ואתא** (ובא) **רבי שמעון**

¹ הגמורא מבירתה אם יש לתלות את דיןו של רב חסדא במחליקת
² תנאים: ^{ל'מן בתנאי} – האם נאמר שנידון זה אם טומטום נחשב ספק
³ זכר ספק נקבה או כבריה, תלוי במחלוקת תנאים, שכן שניינו
⁴ בברייתא, ^{רבו אילעאי אומר משום רבי ישמעאל, אנדרוגינוס} בבבבר הוא ומומו עמו – הוא וראי זכר, חלה עליו קדושת כבריה,
⁵ אלא שנחשב כבעל מום מחמת מקום נקבתו. ^{וחכמים אומרם,}
⁶ אנדרוגינוס ^{אין קדושה חלה עליו כלל, כי הוא כבריה.} ^{רבי שמעון}
⁷ ^{בן יהודת אומר משום נבי שמעון, עלי הוא – ההכו^{תו}ן אמר לבי}
⁸ ^{בבב (דברים טו ט) 'כל הבבב או אשר יולד בברך ובצאנך הזבר תקדיש}
⁹ ^{לה' אליך', וכל מקום שנאטר 'בר' אין אלא להוציא – למעטן}
¹⁰ ^{טומטום ואנדרוגינוס, כי הם כבריה בפני עצמה, ואיים לא זכר ולא}
¹¹ ^{נקבה. הרי שנחלקו רבי שמעון וחכמים בגדר טומטום, חכמים}
¹² ^{החולקים על רבי ישמעאל רק באנדרוגינוס ולא בטומטום, סברו}
¹³ ^{שטומטום איןו כבריה אלא ספק זכר ספק נקבה, ולכך חלה עליו}
¹⁴ ^{קדושת בכור מספק, ורבי שמעון שלמד מדורשת הכתוב למעט}
¹⁵ ^{טומטום ואנדרוגינוס, סבר שגם כבריה בפני עצמה, וכן}

שיטומטום אינו קדוש ברכורה, **לימא הוא דאמיר ברבען בתראי** – 59
 הרוי אפשר לומר שרבי אלעוז סובר כדעת חכמים בסוף המשנה 60
 שאמרו גם על טומטום שהוא ברורה, וכן אין קדוש ברכורה. 61
 מתרצת הגמרא: אכן ידע רביה יהונן שאפשר להעמיד את דיןו של רב רבי אלעוז בחכמים שבסוף המשנה, והבי נמי **קאמיר** – וגם עליך היהת 62
 כוונת רב בי יהונן להקשota, **מן שבק תורי ועביד בחד** – אך עוז 63
 רב רבי אלעוז דעת שני הנאים, תנא קמא ורבי ישמעאל שסבירו 64
 שיטומטום הוא ספק זכר, ופסק כדעת תנא אחד, בחכמים בסוף 65
 המשנה שסבירו שיטומטום הוא ברירה. 66
הגמרא מיישבת את פסקו של רב רבי אלעוז: בטאן סברא – רב רבי אלעוז שיטומטום אינו קדוש ברכורה, **בטאן סברא** – כדעת מי הוא סובר. 67
בי חא – כמו דאמיר ריש לקיש, לא אמרו חכמים שיטומטום נחשב כספק זכר ספק נקבה אלא באדרם, הוזאל ונקבות נקבות בעקבות אחד, ואյ אפשר לבדוק מהו על ידי הטלת מים, **אכל טומטום בהמה** אין בו ספק, כיון שהמקומים בכורתו רוחיק ממקומים נקבורה, וכןין 73
 לקבוע את מינו על ידי הטלת מים מי, אם מטל מים במקום נקבות 74
 הוודאי זכר, ואם מטל מים במקום נקבות הרוי והנקבת. 75
 לשיטתו, שתנא קמא שאמר במשנתו שיטומטום אינו נשחת במדינה 76
 היינו במטיל מים ממקומים זכרות, שהוא ודאי זכר וקיים בקדושת 77
 ברכורה, ורבי ישמעאל וחכמים דוווקא על אנדרוגינוס אמרו שהוא 78
 ספק, ולא על טומטום. ובכך מתיישב, שהוא שאמר רב אלעוז שאינו 79
 קדוש ברכורה, היינו על טומטום כה שמתייל מים במקומות נקבות, 80
 שהוא נחשב נקבה, וסביר כדעת כל התנאים שמשנתנו. 81
מוסיפה הגמרא לבר את סברתו של רב אלעוז: מתקיף לה רב אושעיא – 83
 מים במקומות נקבות נחשב נקבה והוא קדוש ברכורה, **וליתוש טמא** 84
גנאה – והרי יש לחושש שהוא זכר, אלא שנכפל גידו גידו נקבות זכרות, ולכן מטל מים במקומות נקבות של נקבה. 85
דווחה הגמרא את הקושיא: אמר ליה – השיב אבי לרבי אושעיא, 86
 בתמייה, **טמא** – כדעת מי אתה מקשה שיש לחושש שהוא נכפל גידו 87
 לפנים, **ברבי מאיר דקוייש למיוטא** – בישית רב מאיר שהוא 88
 התנא היחיד הסובר שיש לחושש למיעוט, והרי רב אלעוז פסק 89
 בחכמים הטעורים שאין חושים למיעוט, ולך אין לחושש כאן 90
 שהוא זכר וקרים התהפהכו ונעשה נקבות. 91
מבארת הגמרא את הקושיא על רב אלעוז: אבוי בר אבין ורב חננייא בר אבין דאמיר פרוניחו – ביארו שניהם שאכן קשה קשיות רב אושעיא על רב אלעוז, שכן אפילו **טמא רבנן** – אפילו אם יסביר רב רבי אלעוז בחכמים שבכל מקום הולכים אחר הרוב ואין חושים למיעוט, בגין עדין יש לחושש, כי הוזאל **ואישתני אישתני** 98
 בגין שיטומטום כבר שונה מרוב בהמות, יש לחושש בו גם למיעוט אחר שזכרתו נהפכה לנקבות, ואם כן לה פסק רב אלעוז שיטומטום המטיל מים במקומות נקבות נחשב ברכורה ולא חשש שזכר 100
 הוא אלא שנהפכה זכרות. 101
מתרצת הגמרא: אכן בדור זה עצמו נחלקו התנאים בבריתא, **אית דאמיר אושתני ואית דאמיר לא אושתני** – יש מי שאמר שבחבנה כיון שנשנתנית להיות טומטום יש לחושש שנשנתנית גם ברכורה, וזה סברת חכמים בבריתא, שנחלקו על רב רבי ישמעאל רק לגביו אנדרוגינוס, אך בטעותם הוזלו לשח�ב זכר, 106
 ואילו רב רבי ישמעון בן יהודה שאמר זכר 107
 אינו אלא להוציא טומטום ואנדרוגינוס, סבר שלא חושים שמא נהפכה זכרות להיות נקבות, ולכן בשזה מטל מים ממקומים נקבות 109
 אינו קדוש, וכן היא סברת רב אלעוז שאין חושש שנשנתה, ולכך 110
 נחשב ברכורה והוא נקבה. 111
مبرרת הגמרא: **לימא אישתני ולא אישתני תנאי** – האם נאמר 112
 שנידון וזה אם אמורים הוזאל ונשנתה בדור אחר נשנתה גם בדור 113
 אחר תלי במלחוקת התנאים, **תנאי, טומטום שקיוש אשא, קודושו** 114
קודושין לחומרא, שהוא זכר הוא יוכל לקדש אשה, וצירכה גט 115
 בטומטום, אם כן מה הקשה רב רבי יהונן בדור על רב אלעוז שפסק 116

בן יהודה לימייר, טומטום בריה הוא, ולא קדוש בקדושת ברכורה. 1
 ונמצוא שנידון זה בגין טומטום אם הוא בריה או ספק זכר ספק נקבה, 2
 תלוי במלחוקת רבבי שמעון וחכמים, שכן יש לשפט כרך טומטום 3
 סבר בחכמים שבסוף המשנה, ובין על טומטום ובין על אנדרוגינוס 4
 אמרו חכמים אלו שהוא ברירה, ודלא כרב חדא שפירש שלדעת 5
 כולם טומטום אינו בריה. 6
דווחה הגמרא: לא –nidon זה אם טומטום הוא ספק איןו תלוי 7
 במחלוקת רבבי שמעון וחכמים, שכן יש לשפט **רבoli עלמא**, טומטום 8
 ברירה, אלא בזכר **ונקבת הוא דמספקא** – צדי מחלוקתם אם 9
 טומטום הוא בזכר או נקבה, והיינו שבאופן שיטיל מים במקום 10
 זכרות, **רבoli עלמא לא פליini** – רב שמעון וחכמים לא נחלקו 11
 דודאי זכר הוא, ולהלא עלייו קדושת ברכורה, כי פליini – במנה נחלקו, 12
במיטיל מים במקום נקבות, מך בבר – חכמים החולקים על רב רבי 13
 ישמעאל רק באנדרוגינוס, בטומטום מודדים שחללה עלייו קדושה 14
 מספק, טומטום זה אינו ודאי נקבה, דקויישין טמא נפחבה 15
ונקבות זקבות – וחוששים שהוא זכר אלא שנכפל גידו גידו 16
 מבפנים, וכן מטל מים במקומות נקבות של נקבה, והרי הוא קדוש 17
 מספק, **ומך בבר –** ואילו רב שמעון בן יהודה שאמר ברכורה סבר, לא 18
 שמעון שהतוב מעיט טומטום שהוא זכר זכר, אלא כיון שמטיל מים במקומות 19
חייבין בטומטום זה שהוא זכר, אבל נקבות דאי נקבה הוא, וכן זה מתיישב שזהו 20
 נקבות ודאי נקבה הוא, וכן מייעטו הכתוב. ולפי זה מתיישב שזהו 21
 שבא רב חדא לומו, שטומטום אין מי שטרב שזרא בריה ולא 22
 הלה עלייו קדושה כל פילוי במטיל מים ממקום זכרות, אלא חכמים 23
 שבוטה המשנה מודדים שהוא ספק נקבה. ומכל מקום אין ספק, אלא 24
 חדא מודה שיש תנא (רבי ישמעון) הסביר שטומטום זקבות, הרי זה חולין, 25
 לפי הטלת מים והוא זכר או נקבה. 26
הגמרא מביאה שמצוין מוקור לברא וזיל רב שמעון בן יהודה, 27
שיטומטום המטיל מים במקומות נקבות דאי נקבה ודראי: רב שמעון 28
 בן יהודה סבר **בי חא** – כמו דהוויה **רבוי אלעוז בבהמת,** שאם 29
 לדידה ולד ראיון שטומטום **שיטיל מים במקום נקבות,** הרי זה חולין, 30
 ואין עלייו קדושת ברכורה, משום שבאופן זה נחשב נקבה ודראי. 31
רבי יהונן תמה על פסק זה: תהי בה רבוי יותנן, אין פסק רב רבי אלעוז 32
שיטומטום ודאי נקבה כבודה כבודה תנא קמא לא לדרכי תנא קמא 33
ולרבוי ישמעאל – וכי מי אינו רוצה לא לדרכי תנא קמא במשנה 34
 שאמר שאין שוחטים טומטום במדינה, שהוא זכר הוא, ולא לדרכי 35
 רב יי ישמעאל שאמר במשנה שאנדרוגינוס הוא בעל מום ולא הלה 36
 עלייו קדושה, ומשמע שלא נחלק בטומטום, וסביר שהוא ספק זכר 37
 וחלה עלייו קדושה מספק. הרי שלדעת כולם טומטום איןו ודאי 38
 נקבה. 39
שואלה הגמרא על רב רבי יהונן: ומה הקשה על רב אלעוז רק מדברי 40
 תנא קמא ורב יי ישמעאל וליביא רבוי יותנן נמי, **טמא דלא רבנן** 41
בתראי – שיקשה גם ברכורה כבודה כבודה תנא קמא לא לדרכי תנא קמא 42
המשנה שאנדרוגינוס אינו ברכורה אלא גנד וגנדעה, דהו עלייהם אמר 43
רב חפרא לעיל (מא), מחלוקת תנא קמא ורב יי ישמעאל עם חכמים 44
שבוטה המשנה היא רק באנדודזינום, אבל בטומטום דברי הפל 45
ספיקא – הוא ספק זכר ספק נקבה. ונמצוא שאף חכמים שבסוף 46
המשנה סברו שטומטום ספק, ומורע לא קדשה רב רבי יהונן גם מדם על 47
רבי אלעוז שפסק שטומטום הוא זכר ודראי נקבה. 48
משיבתה הגמרא: רבוי יותנן לא סביר ליה **רב בבר חדא** – רב רבי יהונן 49
 אינו סבר כרב חדא שטומטום לדרכי הכל ספק זכר ספק נקבה, 50
 אלא דעתו שחכמים בסוף המשנה נחלקו גם בטומטום וסביר שהוא זכר 51
 ברכורה, ולא חל עלייו קדושת ברכורה, ולכן הקשה על רב אלעוז רק 52
 מדברי תנא קמא ורב יי ישמעאל במשנה, ולא מדברי חכמים שבסוף 53
 המשנה. 54
מקרה הגמרא על תירוץ זה: אי לא **סביר לא ליה** – אם אכן רב רבי יהונן 55
 אינו סבר כרב חדא, אלא דעתו שחכמים בסוף המשנה נחלקו גם 56
 בטומטום, אם כן מה הקשה רב רבי יהונן בדור על רב אלעוז שפסק 57
 בטומטום, אם כן מה הקשה רב רבי יהונן בדור על רב אלעוז שפסק 58

המשך באו למס' ברכות ליום טב עמי א

17 מיעטו הכתוב. .
 18 מוסיפה הגמרא ומחזקת את הדراיה: **וב' יימא** – ואם תאמר שנדחה
 19 הראיה מבריתא זו, ובאמת **ספי מיבן** **טומטום** – הדר מדברי רבינו
 20 שמעון את תיבת **טומטום**, ונמצא שלא נחלקו לגבי טומטום, .
 21 שלדעתם בולם הוא ספק נקבה. כי אפשר לומר כן, שהרי אם
 22 נאמר שרבי שמעון אמר את דינו רק לגבי אנדרוגינוס, נמצא כי **רב' ימי**
 23 **שמעון בן יהודה קניין רבנן** – שדרבי רבינו שמעון שווים לדברי
 24 חכמים, שהרי שניהם אמרו שאנדרוגינוס נחشب כבריה, ואילו
 25 טומטום לדעתם בולם הוא ספק נקבה, ובמה נחלקו. **אללא**
 26 לאו – אלא ודאי **טומטום איבא ביניימו** – המחלוקת ביןיהם היא
 27 דין הטומטום, **דרבא קפא** **כבך** – חכמים החולקים רק
 28 באנדרוגינוס ולא בטומטום סברו, **אין קדרושה** **חוליו**
 29 **אנדרוגינום** – רק על אנדרוגינוס לא חלה קדרושת בכורה, כי הוא
 30 כבריה, **אבל טומטום ספתקא הוא** – ספק נקבה והוא טומטום, סברו
 31 **וקדוש מפתקא** – ומפסק דעתם בו לחומרה להחשייבו כובר שחללה
 32 עלייו קדרושת בכורה. **אתא** (ובא) **רב' שמעון**

1 תנאים: **ללא בתנאי** – האם נאמר שנידון והם טוענים נחשב ספק
 2 כבר נקבה או כבריה, תלוי במחלוקת תנאים, שכן שניינו
 3 בבריתא, **רב' אילעאי אומר משום רב' ישמעאל**, **אנדרוגינום**
 4 **בכור הוא ומומו עמו** – הוא ואדי זבה, וחלה עלי קדרושת בכורה,
 5 אלא שנחשב בבעל מום מהמת מקום נקבותן. **וחכמים אומרים**,
 6 **אנדרוגינוס אין קדרושה** **חוליו** כליל כי הוא כבריה. **רב' שמעון**
 7 **בן יהודה אומר משום רב' שמעון**, **הר' הוא** (הכתוב) **אולר** לגבי
 8 בכור **רב' ימי** טומטום נקבותן **יבילד בפרק ובעצאן** **תבר מקדיש**
 9 **לה אללהך**, **ובכל מקרים שנאמר 'בר'** **אין אלא להוציא** (למעט)
 10 **טומטום ואנדרוגינום**, כי הם כבריה בפני עצמה, ואינם לא זבר ולא
 11 נקבות. הר' שנחלקו רבי שמעון וחכמים בגדר טומטום, סברו
 12 החולקים על רבי ישמעאל רק באנדרוגינוס ולא בטומטום, סברו
 13 טומטום אינו כבריה אלא ספק נקבה, וכך חלה עלי קדרושת בכורה למעת
 14 שטומטום אינו כבריה אלא ספק נקבה, ורבי שמעון שלמד מדורשת הכתוב למעת
 15 טומטום ואנדרוגינוס, סבר גם טומטום הוא כבריה בפני עצמה, וכן
 16 טומטום ואנדרוגינוס, סבר שגם טומטום הוא כבריה בפני עצמה, וכן

המשך ביאור למס' ברכות ליום שני עמי ב

38 שהצלicho לרפאותם, ונמצא שאף אם חווישים שנעשה סריס חמהו,
 39 עדין אשתו חיבת ומורתה ביבום, **ואילו ר' –** הבריתא שאמרה
 40 שאשת טומטום חולצת ואינה מותיבמת, סוברת **רב' עקיבא**, שאמר
 41 (שם ע"ה) שאשת סריס חמה אינה מותיבמת.
 42 מבירתה הגמרא: **מאן הגא אלפא דרב' עקיבא** –ומי הוא התנא
 43 ששנה את הבריתא שאשת טומטום חולצת ואינה מותיבמת, שמא
 44 הוא סריס חמה, וסובר ברעתה רבי עקיבא שאשת סריס חמה אינה
 45 מותיבמת. **אלילם** – אם נאמר שהוא רבי יהודת, יקשה **הא** **ונאי**
 46 **סדרים מישוי ליה** – הרי מיצינו שרבי יהודת סובר טומטום הוא ואדי
 47 סריס חמה, **רבנן ביבמות פא**, **רב' יהודה אומר**, **טומטום שקרע**
 48 העור המכסה את ערותנו, **ונמציא זבר, תרי זה לא תhiloz, מפני**
 49 **שהוא בקרים חמה שאינו ראוי לחולץ**, ואם הוא סובר ברבי עקיבא,
 50 הרי אשתו אין עריכה אפילו חוליצה, ואילו בבריתא שנינו שחולצת
 51 וללא מותיבמת. **אלא** בהכרח בריתא זו **ברבי יוסי ברבי יהודת היא**
 52 נשנית, הסובר טומטום אינו אלא ספק סריס חמה, **דרתניא**, **רב' יוסי**
 53 **ברבי יהודת אומר**, **טומטום שמית אחיו בלא בנין**, יש לו עד
 54 אחיהם, **לא יחולין הטומטום**, **שמא יקרע ונמציא** **סדרים חמוץ**, ויתברר
 55 שאינו ראוי ליבם ולהולץ, ונמצא שלא פערה מהיזב יבום שיש לה
 56 לגבי שאר אחיהם, אלא אה אחר יהולץ. וכיון שסביר רב' יוסי ברבי
 57 יהודת ברבי עקיבא שאשת סריס חמה פורה מן דיברים והחליצה,
 58 וסביר בבריתא זו טומטום הוא ספק סריס חמה, לפיקר שנה
 59 בבריתא לעיל שאינה מותיבמת מספק שמא בעלה סריס ואינה
 60 קורקה ליבום ואסורה על המבוקם באיסור אשות אה, אך חולצת מספק
 61 שמא בעלה אינו סריס חיבת ביבום.
 62 מקשה הגמרא על רבי יוסי ברבי יהודת: **למה נקט** (ובבריתא לעיל)
 63 טומטום אינו חולץ פטור את שאר האחים רק משום חשש שמא
 64 **יקרע וימצא סריס חמה**, **אטו בל דמיךרא זבר משתבח נקבה לא**
 65 **משתבח** – וכי כל טומטום שנקרע נמצא תמיד זבר, והרי יתכן
 66 שימצא נקבה, ואין חולצתו עשויה כלום, ואף מטעם זה לא תועיל
 67 חליצתו לפטור את שאר האחים. מתרצת הגמרא: אכן רב' יוסי ברבי
 68 יהודת **'שפא'** **קאמער**, **שפא יקרע וימצא** **סדרים תפוח**,
 69 וגם על הצדר שימצא זבר, הר' יש לחושש **שפא וימצא** **סדרים תפוח**,
 70 ומהמות שני החשות אלו אין חולץ, שאם כן חוליצתו לא תפטור את
 71 היבמה מהיזב יבום, מה יבניהם – מה ההבדל בין רבי יהודת לרבי יוסי
 72 מבירתה הגמרא: **מאי ביניומו** – מה ההבדל בין רבי יהודת לרבי יוסי
 73 בטומטום שמת אחיו, הר' לפי שנייהם טומטום אינו חולץ. משיבת
 74 הגמרא: **אם ר' בא**,

1 מספק, וכן אם **נתandex** הטומטום על ידי איש, **קדושים קדושים** מספק
 2 שמא הטומטום נקבה, והאיש שקדשו אסור בקורבותיו של טומטום
 3 זה, בגין במו ובחוותו. ואם מת אחיו בלא בנין, **חולין** הטומטום
 4 ליבמותו לחומרא, שams אין נוף אלא הוא, יבמות חיבת חוליצה
 5 ממנה, מספק שמא הוא זבר. אין מות הטומטום עצמו بلا בנין,
 6 **חולץ לאשתו** מספק, שמא כבר הוא והיתה מודשת לו. וכן אם
 7 רצvo אחיו של הטומטום, **מייפמי לאשתו**, כי בין קר ובין קר אשרו
 8 מורתה להם, שams הוא זבר הר' היא חיבת ביבום, ואינה אסורה
 9 הר' מועלם לא חלו קידושיה, לא היה זו אשתו, ואינה אסורה
 10 עליהם מהמת אשთ אה. **ונאי איןיך** – ואילו בבריתא אחרת שנייה,
 11 **אשת טומטום חולצת לחומרא**, שams בעלה שמתה היה זבר, והיתה
 12 מוקדשת לה, **ולא מתייבטת**. הר' שנחלקו הבריתות אם אשות
 13 טומטום מורתה ביבום.
 14 מבארת הגמרא את מחלוקתם: **סבירות** בני היישיבה לבאר, **רבויל**
 15 – כולם, שני התנאים שנבו בבריתות אלו, דעתם **ברבי עקיבא**
 16 **אלמא** – **דאמר** (יבמות עט) **סדרים חמוץ** – שהיה סריס מומי עמו, לא **חולץ** ולא
 17 **מייבם** לאשת אחיו שמתה, וכן אשות סריס אינה חיבת לא חוליצה ולא
 18 יבום, כיון שמי שלא היה ראוי להוליד, אין אשתו חיבת חוליצה
 19 ובירם. **ומאי לא ברא קמיפלני** – האם אין מחלוקת הבריתות
 20 בידין דליעל, **דמאן דאמיר** – שהתנא שונא טומטום **חולין**
 21 **וחולצין לאשתו ומביבים את אשתו**, סובר שאשתו חווישיםrama שמא
 22 הוא סריס חמה, ולא **אמרין הזאל ואישתני אישתני** – אין אמרים
 23 שמאחר והשתנה להיוות טומטום השונאה גם לחיות סריס חמה, ולכך
 24 אשתו מורתה ביבום, שכן אם הוא זבר אשתו מותיבמת, ואם הוא
 25 נקבה הר' מועלם לא היהת אשתו, והיא מורתה בסותםasha שפה שבشك.
 26 **ואילו מאן דאמיר** – התנא שננה בבריתא שאשתו של טומטום
 27 **חולצת ולא מתייבטת**, סובר שעיל אף שבסותם אין חווישיםrama שמא
 28 סריס חמה הוא, מכל מקום אין חווישיםrama לכך, שכן **אמרין הזאל**
 29 **ואישתני אישתני** – כיון שהשתנה להיוות טומטום יתכן שהשתנה גם
 30 להיות סריס חמה, וכיון שחוישיםrama לכך, הר' על הצדר שהוא זבר
 31 אסורה לאחיו ליבמה, ממש שסריס אשתו פטורה מן היבום, והרי היא
 32 אסורה על האחים ממש אשת אח שלא במקום מוצעה.
 33 דוחה הגמרא: **לא** בבר' נחלקו הבריתות, אלא **רבויל אלמא**, **אמירין**
 34 **הזאל ואישתני אישתני** – לדעתם כולם יש לחושש שמא בין
 35 שהשתנה לטומטום השונאה גם לטיסרים חמה. ובבר' נחלקה, **הא** –
 36 הבריתא שאמרה שאשת טומטום מותיבמת, סוברת **ברבי אליעזר**
 37 שאמר (יבמות פ) שאשת סריס חמה מותיבמת, שכן יש סריסים ממין זה